Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2991

Vragen van het lid **Westerveld** (PRO) aan de Minister van Langdurige Zorg, Jeugd en Sport over *de ondersteuning van pleegouders en gezinshuisouders* (ingezonden 16 juli 2026).

Antwoord van Minister **Sterk** (Langdurige Zorg, Jeugd en Sport) (ontvangen 8 september 2026).

Vraag 1
Deelt u de mening dat het zorgelijk is dat uit de factsheet van Jeugdzorg Nederland[1] blijkt dat het aantal pleegouders sinds 2015 aan het dalen is en ook het aantal belangstellenden dat informatie opvraagt afgelopen jaar flink is gedaald?

Antwoord 1
Ja, die mening deel ik.

Vraag 2
Hoeveel kinderen staan er momenteel op de wachtlijst voor pleegzorg? Hoe lang moeten zij gemiddeld wachten?

Antwoord 2
Jeugdzorg Nederland rapporteert[2] dat op 31 december 2025 er 864 jeugdigen wachtten op pleegzorg. Het is niet bekend hoe lang zij gemiddeld moeten wachten op pleegzorg. De betrokken professionals en instanties dragen in de tussentijd zorg voor het welzijn en de veiligheid van de jeugdige. Daarbij is ook de mogelijkheid om de jeugdige (tijdelijk) in een andere zorgvorm te plaatsen.

Vraag 3
In de afgelopen jaren zijn verschillende wervingsacties opgezet, door jeugd- en pleegzorgorganisaties en door het ministerie, is duidelijk wat deze campagnes hebben opgeleverd? Worden de resultaten gebruikt om de jeugd- en pleegzorgorganisaties verder te helpen in het werven van nieuwe pleegouders, en vooral ook met het behouden van huidige pleegouders?

[1] Factsheet pleegzorg 2025: «opnieuw minder pleegouders, druk op pleegzorg neemt toe» Jeugdzorg Nederland
[2] Factsheet Pleegzorg 2025 – Jeugdzorg Nederland

ah-tk-20252026-2991
ISSN 0921 - 7398
's-Gravenhage 2026

Antwoord 3
Jeugdzorg Nederland voert al jaren de landelijke wervingscampagne voor nieuwe pleegouders uit, met subsidie vanuit mijn ministerie. Eens per ca. vier jaar wordt een nieuwe campagne ontwikkeld. De huidige campagne heet «Jouw huis een 2e thuis». De campagne verwijst geïnteresseerden naar Pleegzorg.nl, waar zij een informatiepakket kunnen aanvragen bij de pleegzorgaanbieder in hun regio. Uit een recente evaluatie van de campagne blijkt dat veel geïnteresseerden via de campagne de website weten te vinden, maar dat de drempel om daadwerkelijk een informatiepakket aan te vragen nog relatief hoog is. Daarom heeft Jeugdzorg Nederland samen met de pleegzorgaanbieders het voorlichtingstraject voor potentiële pleegouders geüniformeerd en landelijk toegankelijk gemaakt. Hier heb ik aanvullende middelen voor beschikbaar gesteld. Dit traject is sinds september live op Pleegzorg.nl. Potentiële pleegouders krijgen hierdoor vooraf een duidelijker beeld van wat pleegzorg inhoudt, wat er van hen wordt verwacht en wat zij zelf kunnen verwachten. Daarnaast maken geïnteresseerden hiermee al vroeg kennis met Pleegzorg.nl. Het platform kan hen ook later, als pleegouder, ondersteunen met actuele informatie, praktische tools en mogelijkheden om zich verder te ontwikkelen in hun rol als pleegouder.
Het versterken van de kwaliteit van pleegzorg en de (reguliere) begeleiding van pleegouders staat hoog op de agenda van pleegzorgaanbieders. Zo zetten pleegzorgaanbieders erop in dat elk pleeggezin toegang kan hebben tot een eigen pleegoudernetwerk, pleegouders uniforme trainingen en kennis aangeboden krijgen, maar ook dat de pleegzorgbegeleider over voldoende deskundigheid beschikt om de pleegouder vanuit een systemische visie te kunnen begeleiden. Ook bieden steeds meer pleegzorgaanbieders Mockingbird constellaties aan, waarin onderlinge steun voor pleegouders wordt georganiseerd.

Vraag 4
Herkent u het beeld uit de factsheet waarbij wordt gesteld dat de ondersteuning van pleeggezinnen niet altijd aansluit bij wat nodig is, zoals vergoedingen voor kosten en inzet van passende hulp en ondersteuning bij complexe opvoedsituaties? Zo ja, hoe kan het dat deze redenen bij ongeveer ieder onderzoek naar voren komt en er ogenschijnlijk te weinig gebeurt om dit soort praktische belemmeringen weg te nemen?

Antwoord 4
Ja, ik herken dit beeld. Het is van belang dat huidige pleegouders goede ondersteuning en begeleiding ontvangen. De ondersteuning en begeleiding van pleegouders wordt verzorgd door pleegzorgwerkers. Deze begeleiding wordt continu verbeterd door pleegzorgaanbieders. Binnenkort komen zij met een nieuwe verbeteragenda, waar zij de aanbevelingen van het thematisch toezicht van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ)[3] ook in meenemen. Zo zetten pleegzorgaanbieders erop in dat elk pleeggezin toegang kan hebben tot een eigen pleegoudernetwerk, pleegouders uniforme trainingen en kennis aangeboden krijgen, maar ook dat de pleegzorgbegeleider over voldoende deskundigheid beschikt om de pleegouder vanuit een systemische visie te kunnen begeleiden. Ondanks dat de complexiteit en zorgzwaarte van kinderen die in pleegzorg instromen toeneemt, laten de cijfers ook zien dat pleegzorgorganisaties en pleegouders er nog steeds in slagen om plaatsingen zorgvuldig te begeleiden en stabiliteit te bieden.

Vraag 5
Bent u bekend met signalen van pleegouders die aangeven dat er vaak een wisseling van jeugdbeschermers is, maar ook gedoe en onduidelijkheid over onder meer ondersteuningsplannen in het onderwijs en de financiering daarvan? Deelt u de mening dat dit voor pleegouders demotiverend werkt? Wat kunt u doen om pleegouders hiermee te helpen? Welke gemeente is, wie is binnen gemeenten, verantwoordelijk als het bijvoorbeeld gaat over het financieren van een ondersteuningsplan? Wie helpt pleegouders die er tegenaan lopen dat gemeenten naar elkaar wijzen?

[3] https://www.igj.nl/documenten/2025/09/25/pleegkinderen-uit-beeld

Antwoord 5
Ja, ik ben bekend met deze signalen en begrijp dat dit voor pleegouders vervelend is. Het Woonplaatsbeginsel Jeugd biedt ook binnen pleegzorg duidelijkheid over welke gemeente verantwoordelijk is voor zorg en financiering. Als pleegouders er desondanks tegenaan lopen dat gemeenten naar elkaar wijzen, kunnen zij terecht bij de Helpdesk van de Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen (NVP) of Jeugdstem. Deze partijen worden vanuit mijn ministerie gefinancierd en er zijn korte lijnen onderling, waardoor signalen ook met mijn ministerie gedeeld kunnen worden als gemeenten hier van de wet afwijken. Ondertussen zet ik mij ervoor in om de samenwerking tussen gemeenten in het kader van het Woonplaatsbeginsel te bevorderen, zodat pleegkinderen (en daarmee pleegouders) tijdig de juiste hulp ontvangen.

Vraag 6
Hoe kunt u pleegouders ondersteunen in het (herstellen van) contact met de biologische ouders indien deze in beeld zijn? Herkent u het beeld dat dit soms moeizaam gaat en zowel biologische ouders als pleegouders soms gebaat zijn bij extra ondersteuning, en waar nodig een reiskostenvergoeding? Wie is daarvoor verantwoordelijk?

Antwoord 6
Gedeeld opvoederschap tussen pleegouders en biologische ouders is onderdeel van de pleegzorgbegeleiding. Pleegouders worden hierin toegerust vanuit de pleegzorgorganisatie. Gedeeld opvoederschap vraagt vaak om meer, en complexere begeleiding en regelmatig ook tot meer spanningen. Ouders dienen hier ook in begeleid te worden en zelf voldoende hulp te krijgen. Eigenlijk kan pleegzorg niet bestaan zonder ook (ambulante) hulp aan hen. Dit is nog niet altijd vanzelfsprekend.
Gedeeld opvoederschap is ook onderdeel van Lerende Beweging Pleegzorg, uitgevoerd door het Nederlands Jeugdinstituut (NJi), NVP en Jeugdzorg Nederland onder de vlag van Kwaliteit en Blijvend Leren (KBL). Bij jeugdbeschermingszaken is een belangrijke rol weggelegd voor de gezinsvoogd. We versterken de samenwerking tussen GI's en pleegzorg door een herijking van de handreiking samenwerkingsafspraken. Planning is dat deze begin volgend jaar gereed is.
Reiskostenvergoeding voor pleegouders kan als onderdeel van pleegvergoeding of bijzondere kosten. Dit is aan de betreffende gemeente en pleegzorgaanbieder. Gemeenten kunnen daarnaast reiskosten voor biologische ouders financieren, maar zijn hier niet toe verplicht.

Vraag 7
Kunt u aangeven hoe de op 7 december 2021 breed gesteunde motie Westerveld cs is uitgevoerd, die de regering verzoekt om met pleegzorgorganisaties en de VNG afspraken te maken over de bijzondere kosten en de naleving ervan «en hierin verder te gaan dan een handreiking en samen richtlijnen op te stellen, en daarin te expliciteren welke zaken betaald moeten worden uit de pleegvergoeding en welke zaken en bedragen vallen onder de toeslag en de vergoeding voor bijzondere kosten, met behoud van de mogelijkheid tot maatwerk.»? Heeft dit voldoende opgeleverd of bent u het met ons eens dat een verdere aanscherping kan helpen om meer pleegouders te behouden?

Antwoord 7
Het recht op bijzondere kostenvergoeding is vastgelegd in de wet. Met de wijziging van de regeling Jeugdwet is dit recht per 1 januari van dit jaar ook uitgebreid naar pleegzorg in het vrijwillig kader. De Handreiking tarifering en inkoop (2023) biedt uitvoering aan de motie. Ik herken dat gemeenten en aanbieders hier niet uniform uitvoering aan geven, wat in het decentraal stelsel ook hun recht is. Daarom ben ik met gemeenten, aanbieders en vertegenwoordiging van pleegouders in gesprek over de uitvoering en ondersteuning van pleegouders op dit terrein, om de uitvoering te verbeteren.

Vraag 8
Herkent u ook het door de VNG geschetste beeld[4] over de onduidelijkheid die er bij veel gemeenten is als het gaat over de uitvoering van de regeling voor de compensatie van pleegouders bij kinderopvang?

Antwoord 8
Ja.

Vraag 9 en 10
Klopt het dat het bedrag van 10,7 miljoen euro niet geoormerkt is? Zo ja, is dit bedrag besteedt aan het beoogde doel?
Ziet u een manier om dit makkelijker te regelen, zoals het direct compenseren van de kosten van pleegkinderen door het Rijk of de gemeente? Deelt u de mening dat dit een manier kan zijn om pleegouders te ontzien en bureaucratie te verminderen, en zou u dit daarom willen onderzoeken?

Antwoord 9 en 10
Voor de periode 2025 t/m 2027 is € 10,7 miljoen per jaar beschikbaar gesteld als tegemoetkoming voor de kosten die pleegouders maken voor kinderopvang van hun pleegkinderen. De uitkering van deze middelen verloopt via gemeenten. Het bedrag is toegevoegd aan het gemeentefonds via de algemene uitkering en is daarmee niet geoormerkt. Het bleek onuitvoerbaar om deze middelen direct vanuit het Rijk over te maken naar de betreffende pleegouders, of naar de pleegzorgaanbieders. De enige haalbare optie bleek om aan te sluiten bij de bestaande geldstromen binnen de pleegzorg, zoals de pleegvergoeding: van Rijk naar gemeenten, van gemeenten naar aanbieders en van aanbieders naar pleegouders. Binnen deze context span ik mij in om ervoor te zorgen dat het geld zoveel mogelijk terechtkomt bij pleegouders. Dat doe ik samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de pleegzorgaanbieders verenigd in Jeugdzorg Nederland en de vertegenwoordiging van pleegouders in de NVP. Zo heeft VNG dringend geadviseerd aan haar leden deze middelen volledig te bestemmen voor de tegemoetkoming aan pleegouders. Jeugdzorg Nederland en VNG hebben in afstemming met elkaar richting hun achterban gecommuniceerd om de uitvoering van deze tegemoetkoming aan pleegouders zoveel mogelijk te uniformeren. Vanwege de beperkingen van de huidige constructie onderzoekt het kabinet samen met gemeenten en de pleegzorgsector hoe pleegouders in de toekomst op dit vlak te ondersteunen.

Vraag 11
Kunt u de actuele stand van zaken schetsen van de uitvoering van de motie Westerveld-Van Nispen waarin wordt gevraagd om een wettelijke verankering van het recht op samenplaatsing bij uithuisplaatsing? Wat is de voorgenomen ingangsdatum van de wet waarin dit wordt geregeld? Op welke manier worden pleegouders en gezinshuisouders ondersteund zodat zij in staat zijn om kinderen uit één gezin gezamenlijk op te vangen? Wordt daarin ook voorzien in deze wet?

Antwoord 11
Het uitgangspunt om broertjes en zusjes bij een uithuisplaatsing samen te plaatsen wordt geregeld met het wetsvoorstel «Versterking rechtsbescherming in de jeugdbescherming», dat nu bij de Raad van State voorligt. De geplande inwerkingtreding is – voor zover nu in te schatten – per 2028. Het wetsvoorstel voorziet niet in extra ondersteuning van pleegouders en gezinshuisouders. Gemeenten kunnen bijbeschikken richting pleegouders of gezinshuizen om (financiële) ruimte.

Vraag 12
Welke aanvullende hulp is er voor pleegouders wanneer een kind een beperking of ziekte heeft? Wie is er dan verantwoordelijk voor de levensonderhoud van een kind, of de noodzakelijke hulpmiddelen of aanpassingen aan een huis? Hoe is dit geregeld als het gaat over deeltijd pleegzorg? Bent u bereid om met gemeenten en pleegzorgorganisaties de afspraak te maken dat

[4] Uitvoering compensatie kosten kinderopvang bij pleegzorg | VNG

ook bij deeltijdpleegzorg de aanvullende kosten die noodzakelijk zijn voor een pleegkind met een beperking, niet bij de pleegouders terecht komen?

Antwoord 12
Pleegouders krijgen onkostenvergoeding, de pleegvergoeding, deze voorziet in het levensonderhoud. Wanneer pleegouders structurele meerkosten maken vanwege de beperking van het pleegkind, hebben zij recht op een extra toeslag. Aanvullend kunnen pleegouders aanspraak maken op de bijzondere kostenvergoeding voor kosten die noodzakelijk zijn voor de verzorging en opvoeding van het pleegkind waar geen ander potje in voorziet, bijvoorbeeld om aanpassingen aan een huis te maken. De pleegzorgaanbieder besluit hierover, vaak in overleg met de gemeente. Vanaf 1 januari van dit jaar hebben pleegouders ook in het vrijwillig kader recht op bijzondere kostenvergoeding. Deze rechten gelden ook voor deeltijdpleegzorg, al worden die minder snel noodzakelijk geacht voor de verzorging en opvoeding van een pleegkind.

Vraag 13
Wat gebeurt er als een kind in een wlz-instelling of een PGB-gefinancierde woonvorm gaat wonen? Kunnen pleegouders (die zich vaak verantwoordelijk zullen blijven voelen) de kosten voor persoonlijke spullen en andere benodigdheden en vrijetijdsbesteding dan ergens declareren? Zo nee, deelt u de mening dat hiermee zowel pleegouders als pleegkind te kort worden gedaan?

Antwoord 13
Ik begrijp dat het voor pleegouders geen recht doet aan de relatie met hun pleegkind, als zij op deze manier geen positie meer hebben ten opzichte van hun voormalig pleegkind. Het declareren van deze kosten is echter alleen mogelijk als de gemeente hier nog een beschikking of andere mogelijkheid tot declaratie heeft gegeven.

Vraag 14
Is het mogelijk om pleegouders en gezinshuisouders te ondersteunen bij jongeren die 21 worden en voor wie de vergoeding vervalt, wanneer zij geen andere plek hebben of woning kunnen vinden? Zo ja, op welke manier? Hoe kunnen pleegouders en gezinshuisouders deze ondersteuning aanvragen?

Antwoord 14
Binnen pleegzorg is het voor een jongere mogelijk om met verlengde jeugdhulp t/m 23 jaar in een pleeggezin te blijven wonen, met behoud van vergoedingen voor pleegouders. Voor gezinshuizen is 21 de bovengrens. Als pleegkinderen of gezinshuiskinderen de maximumleeftijd bereiken, stromen zij uit de jeugdzorg. De betreffende gemeente kan op basis van maatwerk bezien of het mogelijk is dat de jongere wel blijft wonen op dezelfde plek, maar met financiering vanuit andere wet- en regelgeving.

Vraag 15
Klopt het dat er voor gezinshuizen geen duidelijk wettelijk kader en zij slechts beperkt worden genoemd in de Jeugdwet, waardoor er regelmatig onduidelijkheid bestaat tussen het verschil tussen vrijheidsbeperkende maatregelen en pedagogische opvoedtaken, zoals bijvoorbeeld bedtijden of het gebruik van mobiele telefoons? Herkent u signalen van gezinshuisouders die hier tegenaan lopen?

Antwoord 15
Op grond van de Jeugdwet zijn vrijheidsbeperkende maatregelen alleen toegestaan in accommodaties die zijn geregistreerd voor gesloten jeugdhulp en als een rechterlijke machtiging voor gesloten jeugdhulp is verleend. Dergelijke maatregelen zijn dus nooit toegestaan binnen de open residentiële jeugdhulp, ook niet in gezinshuizen. Ik herken de signalen dat gezinshuisouders aanlopen tegen dilemma's over het verschil tussen pedagogische maatregelen en vrijheidsbeperking. Om meer handvatten te geven in het omgaan met deze dilemma's rond vrijheidsbeperking in de jeugdhulp is het NJi gevraagd om een handreiking op te stellen. Aan de hand van gesprekken met jeugdigen, professionals en deskundigen is de handreiking opgesteld en

in 2024 gepubliceerd. De handreiking is bedoeld om professionals, zoals gezinshuisouders, een houvast te bieden bij afwegingen. Het NJi heeft opvolging gegeven aan de handreiking door het organiseren van leeractiviteiten. Een voorbeeld hiervan is een dag georganiseerd specifiek gericht op gezinshuisouders, samen met beroepsvereniging Present 24x7 en het landelijk overleg aanbieders gezinshuizen (LOAG).

Vraag 16
Deelt u de mening dat de landelijke Kwaliteitscriteria Gezinshuizen[5] zoals opgesteld door het Nederlands Jeugdinstituut (NJI), deskundigen en belangenorganisatie, weliswaar duidelijke veldnormen bevatten, maar logischerwijs niet ingaan op veel praktische situaties waar gezinshuisouders tegenaan lopen, die vergelijkbaar zijn met situaties in reguliere gezinnen en waarbij soms ook professionele normen op gespannen voet kunnen staan met pedagogisch handelen zoals gebruikelijk in een ouder-kind situatie?

Antwoord 16
Ja.

Vraag 17
Waar kunnen gezinshuisouders naartoe als hierover onduidelijkheid bestaat?

Antwoord 17
Gezinshuisouders kunnen zich melden bij het NJi en beroepsvereniging Present24x7.

Vraag 18
Wat kunt u verder nog doen om jeugd- en pleegzorgorganisaties te helpen in de ondersteuning van pleegouders?

Antwoord 18
Pleegzorgbegeleiders bieden begeleiding en ondersteuning aan pleegouders. Aanvullend kunnen pleegouders terecht bij de NVP en de vertrouwenspersonen van Jeugdstem – welke beiden door mij worden gefinancierd. Desondanks, zie ik dat begeleiding en ondersteuning van pleegouders verder versterkt kan worden. Het versterken van de kwaliteit van pleegzorg en de (reguliere) begeleiding van pleegouders staat hoog op de agenda van pleegzorgaanbieders. Zo zetten pleegzorgaanbieders erop in dat elk pleeggezin toegang kan hebben tot een eigen pleegoudernetwerk, pleegouders uniforme trainingen en kennis aangeboden krijgen, maar ook dat de pleegzorgbegeleider over voldoende deskundigheid beschikt om de pleegouder vanuit een systemische visie te kunnen begeleiden. Ook bieden steeds meer pleegzorgaanbieders Mockingbird constellaties aan, waarin onderlinge steun voor pleegouders wordt georganiseerd.

[5] Kwaliteitscriteria Gezinshuizen | Nederlands Jeugdinstituut